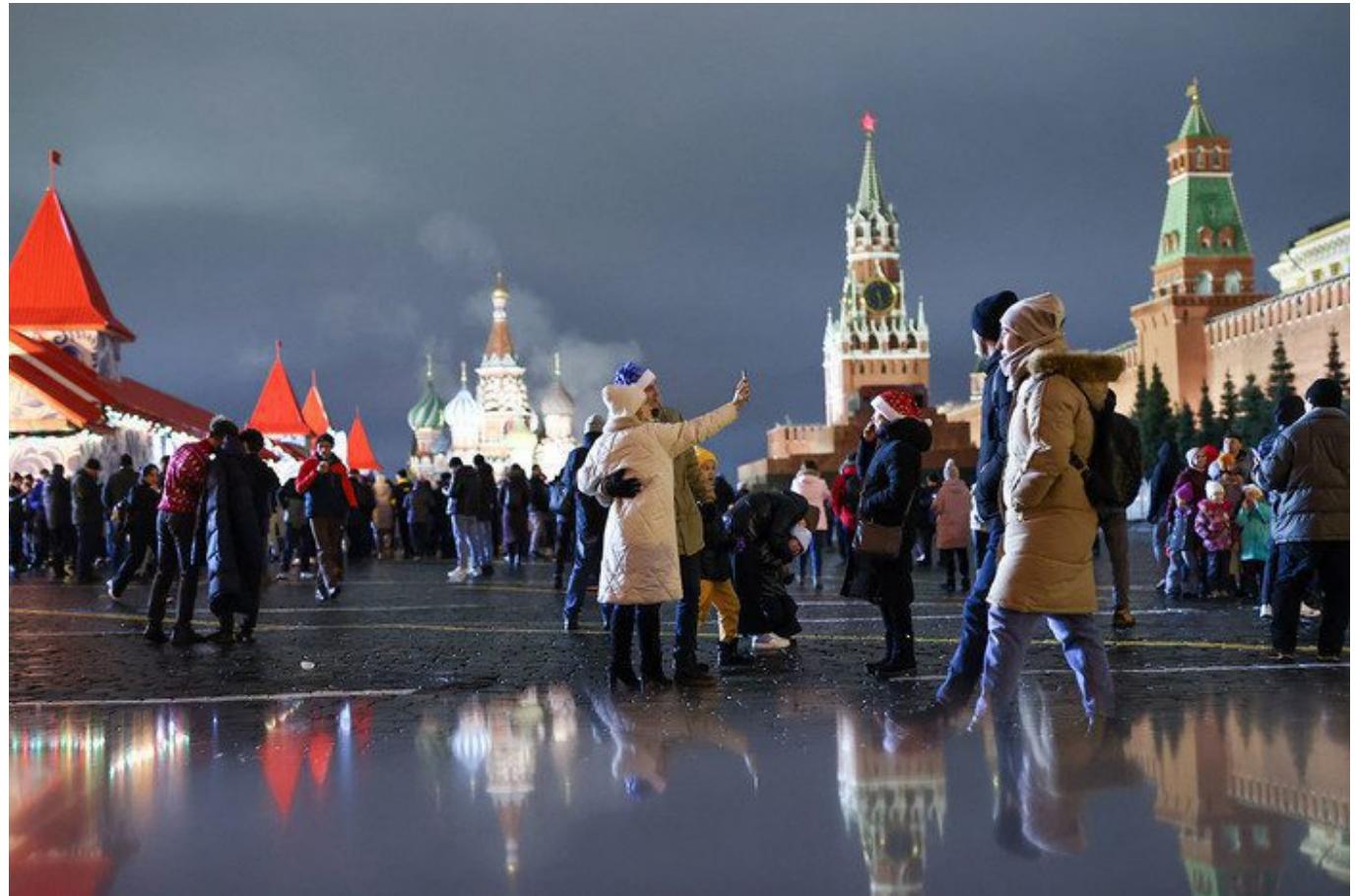

Bu ýerde uruş ýok, ýagny ýok ýaly, ýagny bar, ýöne...

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Bu ýerde uruş ýok, ýagny ýok ýaly, ýagny bar, ýöne... BU YERDE URUŞ ÝOK, ÝAGNY ÝOK ÝALY, ÝAGNY BAR, ÝÖNE...

Ruslara urşuň täsiriniň ýetmeýändigini aýdýanlaram bar, tersini pikir edýänlerem

Russiyadan täsin başdan geçirmeler bilen gaýdyp geldim. Käbirleriňize üýtgeşik ýeri ýok ýaly-da bolup biler, ýöne birini şumat dykgatyňza ýetirmek isleýärin.

Uzak wagtlap görmedik köne rus dostum bilen görüşdim. Birnäçe temadan gürrüň etdik. Gürrüñimiziň arasynda oňa sorag berdim:

– Russiya-Ukraina çaknyşyklary seniň we ýakynlaryň durmuşyna täsirini ýetirýärmi? Aýratynam Kursk wakasyndan soň?

Ol birnäçe sekuntlap dymdy. Soňra maňa sorag berdi:

- Kursk wakasy diýende nämäni göz öňüne tutýarsyň?
Bu gezek säginme gezegi mendedi. Bu soragy nämüçin berendigime düşünmändim.
- Ukraina 6-njy awgustda Kursk şäheriniň bir bölegine çozd-a!
Şony soraýan elbetde.

Gözleri mölerdi. Kellesini burdy. Bu gezek köpräk dymandan soñ yene sorag bilen ýzlendi:

- Hakan, hakykatdanam näme diýyäniňe düşünmedim. Kurskda näme bolupdyr eýse?

Men oňa jogap berip ýetişmäenkäm, sözünüň üstüni ýetirdi:
Men uzak wagt bări habarlara seretmesem näme. Uruş barada hiç zat eşdesim gelenok. Yöne Kurskda tanyş-bilişlerim-ä bardy.
Sen aýtdyň welin, olary alada etdim.

Onuň aladaly ýüzünü görüp menem näme diýjegimi bilmän galды.
Tanşym elli ýaşlaryndaky, iki ýokary okuň jaýyny tamamlan, 4-5 dil bilyän, bilimli adam. Meniň pikirimçe «bütin dünýäniň bilyän» zadyny ol Moskwada ýaşabam nädip bilmeýärkä!

* * *

Soňky duşuşygym syýasat dünýäsine ýakyn rus tanşym bilen boldy. Bile kofe içip otyrkam oňa ýokarky gürrüňimi aýdyp berdim. Muny aýdyp durkam endam-janymy düýnki geň galyjylygynyň gurşap alandygyny duýýardym. Ol bolsa özuni diýseň arkaýyn alyp barýardy. Soňra maňa sowukganlylyk bilen açyk-aýdyň düşündirdi:

- Seniň gije-gündiz habarlary sypdyrman görýän biri bolandygyň üçin muňa düşünmekde kynçlyk çekýäniňi bilýärin. Yöne ynanaý, bular ýaly millionlarça adam bar biziň ýurdumyzda. Olaryň uruş baradaky habarlara gözleri we gulaklary ýumuk.

Munuň sebäbini soramazdan başga içýakgyç sorag beresim geldi:

- Ruslaryň tradision taýdan syýasatdan daşda durma we häkimiyete ynanma häsiýetiniň netijesimi bu?

– Olar ýalam diýip bilersiň. Yöne meň pikirimçe bular ýaly ýagdaylara başga ýurtlarda-da gabat gelip bolýar. Bir ýerlerde uruş bolup durka, başga ýerlerde durmuş öňküsi ýaly dowam edýär. Munuň özi belli bir derejede çäkleri gorama meselesi.

Durup bilmän sorag berdim:

- Çäkleri goramak diýyäňmi? Iki ýarym ýylда iki tarapdan bir milliondan gowrak adam öldi we ýaralandy. Üstesine näçe gezek Moskwa dron atyldy. Bir aýal öldi...
- Bilyän, bilyän, ýöne şonda-da aýdýanlarymyň doğrudygyna ynanaý.
- «Lewada» ylmy-barlag merkeziniň pikir soralşygynyň netijesine görä, rus halkynyň ýarsyna golaýy «indi ýaraşyk şertnamalaryny baglaşmak üçin duşuşyklar geçirilsin» diýenmiş. Ýagny uruşa garşıy...

Ol sözümi kesdi:

- Metbugatda çap edilýän şular ýaly pikir soralşyklaryny ýekesine-de ynany bolmaýar. «Lewada» kimden sorapdyr, nähili sorapdyr? «Urşa garşyyny?» ýa-da «Ýaraşyk baglaşylsynmy?» diýilse, bolmanda-da köp adam «hawa» diýer...

Dymdym.

* * *

Makalalarymda we videoprogrammalarymda rus jemgyétiniň aglabा böleginiň uruş meselesinde sesini çykarmaýandygyny, durmuşlaryny öñküsi ýaly imisala dowam etdirýändiklerini aýdypdym. Emma wagtal-wagtal menem geň galýaryn.

Elbetde, adamlaryň dymmalarynda gorkynyňam paýy paýy bar.

Russiyada ýasaýam käbir okyjylar we tomaşaçylar kämahal esasly ýagdaýda meniň aýdýanlaryma garşı çykýarlar, meni tankyt edýärler. Çünkü olar uruştan ýaramaz täsirlenen köp sanly adamlary tanaýar. Ukrainada garyndaş-dogan iltesigi bolan azyndan millionlarça rus bar. Heý-de täsirlenmän bolarmy!

2022-nji ýylyň fewral aýyndan bări mobilizasiýada harby gulluga alynan we fronta ugradylan esgerleriň ene-atalarynyň bildiren protestlerinden başga barmak büküp sanaýmalyja demonstrasiýalar boldy. Uruşyň parahat durmuşa täsirini ýetirýändigini görkezýän wakalaram gaty kän däl. Hususanam Moskwada we Peterburgda şeýle. Çünkü bu iki şäheriň aýratyn möhüm ähmiýeti bar. Häkimiyét bu iki şähere aýratyn üns berýär. Bu ýerlerden fronta ugradylýanlaram, uruşda wepat

bolanlaram juda az.

Ýitgiler köplenç garyp respublikalardan we şäherlerden.

Birnäçe wagt bări Russiýa ep-esli pul töläp, goşuna hakynatutma esgerleri alýar. Bu boýunça baglaşylýan şertnamanyň umumy bahasy iki million rubla golaýlady. Aýlyklar 200 müň rubl töweregide.

Soňky wagtlarda käbir rus ýaşlarynyň «urşa gidip hem-ä pul gazanaryn, hemem hormatlanýan adamlaryň biri bolaryn» diýändigi gulagyma ilýär.

Bular geň, gussaly, gynançly üýtgesmeler. Adam hemise hemme zada düşünmeýär. Üstesine bu ýagdaý diňe «daşardan seredilende» şeýle däl.

Iki aý öñ häzir adyny aýdyp bilmejek bir tanşym şeýle diýipdi:
– Halkyň ullakan garşylyk görkezmezegini öñem bilyärdim. Yöne dogrymy aýtsam, bular ýaly uzaga çeken çaknyşyklarda beýle dymışlygy göz öňüne-de getirmändim.

Gaýtadan soňky duşuşygyma gaýdyp geleýin. Tanşyma berjek bolan soragym şudy:

– Siz ýygy-ýygydan taryhyňz hakda aýdanda: «biz ruslar uzak wagtlap ümsüm durup, soňam birden aýaga galaýmamyz bar» diýen ýaly magtanmalary gowy görýärsiňiz...

Ol sözümi tamamlamaga pursat bermedi:

– Bu zatlar barada hiç zat aýdyp biljek däl.

Ol pessaý gülümsireme bilen töweregine göz aýlady-da, sessizje kofesini owurtlady.

Hakan AKSAÝ.

@AksayHakan

aksayhakan@gmail.com

«T24» internet gazeti, 12.10.2024 ý. Publisistika